

EXPHIL03 Examen philosophicum – eksamen våren 2026

(seminarvarianten)

Oppgavetekst fra UiOs eksamen våren 2026 (seminarvarianten), EXPHIL03 (overskriften er eksamenssett.no sin; utsnittene under er klippet uendret ut av UiOs publiserte dokument)

Eksamensspørsmål

Norsk

Du skal besvare **enten** Oppgave 1 ('Emosjoner') **eller** Oppgave 2 ('Mennesker og natur'). Begge oppgavene har tre deler.

Alle referanser er til pensumboken, *Vite, være, gjøre* (2021).

ENTEN

Oppgave 1: Emosjoner

- a. Aristoteles (kapittel 13) skriver følgende:

Det er [...] mulig både å føle frykt og tillit og begjær og raseri og medlidenhet og i det hele tatt føle nytelse og smerte, både altfor mye og altfor lite, og i begge tilfeller er det ikke bra. Men å føle disse ting når man bør, i de riktige situasjoner, overfor de rette mennesker, av

de riktige beveggrunner og slik som man bør, det er både midten og best, og det er nettopp dette som er dyd. (s. 316)

Forklar hvordan Aristoteles forstår relasjonen mellom følelser og moralsk dyd.

- b. Jaggar (kapittel 6) skiller mellom emosjoner og fysiologiske følelser. Hva er det som kjennetegner emosjoner, ifølge Jaggar?
- c. Jaggar (kapittel 6) presenterer følgende «positivistiske» perspektiv på emosjoners rolle i vitenskapelig forskning:

Ettersom verdier og emosjoner hadde blitt definert som skiftende og idiosynkratiske, forfektet positivismen at pålitelig kunnskap bare kunne oppnås gjennom metoder som nøytraliserte den enkelte vitenskapsmanns verdier og emosjoner. (s. 133)

Diskuter om god vitenskapelig forskning bør være fri for emosjoner. Diskusjonen bør ta utgangspunkt i én eller flere tekster fra pensum.

ELLER

Oppgave 2: Mennesker og natur

- a. Sylvan (kapittel 19) presenterer et tankeeksperiment han kaller «den siste gjenlevende mann»:

Den siste gjenlevende mann (eller person) etter verdens systemkollaps går løs på alt omkring seg og gjør sitt beste for å kvitte seg med alle levende ting, dyr og planter (men smertefritt, om du vil, som i de beste slakteriene). (s. 523)

Hva bruker Sylvan dette eksemplet til å argumentere for?

- b. Innenfor Kants pliktetikk (kapittel 14) har mennesket en helt spesiell moralsk status sammenlignet med andre dyr. Redegjør for hvorfor mennesker har denne spesielle statusen, ifølge Kant.
- c. Ifølge Næss (kapittel 19) er «dypøkologibevægelsen» forankret i prinsipper om økologisk likhet, mangfold og symbiose. Han skriver:

[Økologisk inspirerte holdninger] motsetter seg utryddelsen av seler og hvaler like mye som utryddelsen av menneskestammer eller –kulturer. (s. 514)

Diskuter om mennesker og dyr i prinsippet bør telle likt. Diskusjonen bør ta utgangspunkt i én eller flere tekster fra pensum.

English

You must answer **either** Question 1 ('Emotions') **or** Question 2 ('Humans and nature'). Both questions have three parts.

All references are to the textbook *Knowing, Being, Doing* (2021).

EITHER

Question 1: Emotions

- a. Aristotle (Chapter 13) writes the following:

“...both fear and confidence and appetite and anger and pity and in general pleasure and pain may be felt both too much and too little, and in both cases not well; but to feel them at the right times, with reference to the right objects, towards the right people, with the right aim, and in the right way, is what is both intermediate and best, and this is characteristic of excellence.” (p. 301)

Explain how Aristotle understands the relationship between feelings and moral virtue ('excellence').

- b. Jaggar (Chapter 6) distinguishes emotions from physiological feelings. What characteristics are distinctive of emotions, according to Jaggar?
- c. Jaggar (Chapter 6) presents the following 'positivist' perspective on the role of emotions in scientific inquiry:

Because values and emotions had been defined as variable and idiosyncratic, positivism stipulated that trustworthy knowledge could be established only by methods that neutralized the values and emotions of individual scientists. (p. 138)

Discuss whether good scientific research should be free from emotion. Your discussion should be based on one or more texts from the syllabus.

OR

Question 2: Humans and nature

- a. Sylvan (Chapter 19) presents a thought experiment that he calls 'The last man':

The last man (or person) surviving the collapse of the world system lays about him, eliminating, as far as he can, every living thing, animal or plant (but painlessly if you like, as at the best abattoirs). (p. 570)

What does Sylvan use this example to argue for?

- b. In Kant's duty-based ethics (Chapter 14), human beings have a special moral status compared to other animals. Explain why humans have this special status, according to Kant.
- c. According to Næss (Chapter 19), the 'deep ecology' movement is rooted in principles of ecological equality, diversity, and symbiosis. He writes:

[Ecologically inspired attitudes] are opposed to the annihilation of seals and whales as much as to that of human tribes or cultures. (p. 562)

Discuss whether humans and animals should, in principle, be viewed as equal. Your discussion should be based on one or more texts from the syllabus.

Kilde: Oppgaveteksten er gjengitt ordrett fra Universitetet i Oslo, Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk: «Sensorveiledning, EXPHIL03 vår 2026 (seminarvariant, ordinær)» (26v_-eksamensoppgave-og-sensorveiledning-seminarvariant-ordiner.pdf), publisert på uio.no under EXPHIL03 – Tidligere eksamensoppgaver og sensorveiledninger. UiO har ikke publisert oppgavesettet separat; dette arket inneholder bare oppgaveteksten, klippet ut av dokumentet uten endringer. Sensorveiledningens tekst er utelatt. Seminarvarianten vurderes også på en semesteroppgave; her gjengis bare eksamensspørsmålene. Satt opp av eksamenssett.no, som ikke er tilknyttet UiO.